

PETER HURFORD
(1930. – 2019.)

igor peteh

Napustio nas je još jedan veliki interpret kraljice glazbala. Iako se njegov životni vijek proteže do početka 2019. godine, njegovo djelovanje ipak pripada drugoj polovici XX. stoljeća. O tome svjedoči podatak da je Hurford 1955. godine u dobi od samo 25 godina debitirao u londonskom Royal Festival Hallu. Ne smije se smetnuti s uma da je sredina XX. stoljeća vrijeme siromaštva. U tim okolnostima gotovo jedini dar bio je talent koji je nekima među nama Bog dao.

Hurford je u svemu tome „imao i sreće”. Rođen je u dobrostojećoj obitelji koja ga je, a to je posebno važno, podupirala u njegovu obrazovanju. Razmaženom slušatelju XXI. stoljeća čini se sasvim normalnim da netko, ako je talentiran, mora već s 25 godina biti uspješan i priznat umjetnik. Ako nije tako, nastavak uspješne karijere je pod ozbiljnim znakom pitanja. Milijuni internetski dostupnih snimki čuda od djece diljem svijeta, od početka ovog, još uvijek novog tisućljeća, stvaraju dojam da se glazbeni interpreti danas u velikom broju jednostavno rađaju i množe. Štoviše, čini se da se sve manje čudimo što su nadarena djeca već u najranijoj životnoj dobi gotovo izgrađeni majstori profesionalci. Znači li to da je glazba postala uobičajeni umjetnički posao dostupan svima?

Na beskrajnoj virtualnoj pučini (internet više nije povlastica, nego sveprisutna, dostupna stvarnost) često posežemo za izvedbama velikih

interpreta kojima nismo obilježili nikakve obljetnice. Bez obzira na sve to, njihove nam interpretacije mnogo znače. Iz njih učimo i napajamo duh. Tako je i s Hurfordovim interpretacijama. Blagodat glazbe je u tome da se ni slušanjem ni umnožavanjem ništa ne gubi - samo dobiva! Zato je glazba jedna od najdemokračičnijih umjetnosti koja je dostupna putem medija. Svemoćni internet svakodnevno se puni snimkama sve većeg broja uistinu izvrsnih interpreata iz prošlog stoljeća. Za tim smo izvedbama i snimkama itekako nekoć uzaludno čeznuli. Fenomen je u tome da odjednom, zbog lake dostupnosti, značenje tih snimki blijedi, a time je izgubljen i čar uzvišene povlastice njihova ekskluzivnog posjedovanja. Uz to neminovno ide i gubitak istraživačke radoznalosti. Nepovratno nestaje i čarobna sposobnost divljenja glazbi! To je poput kruha; volimo ga, ali mu se ne klanjamo, nego ga svakodnevno uzimamo. Upravo se u toj činjenici zrcali naša malenkost.

Takav odraz duha vremena i životnih okolnosti u širem kontekstu treba uzeti u obzir kad se govori o Peteru Hurfordu. Svaki umjetnik zrcali životne prilike svoje zemlje koje su omogućile njegove umjetničke dosege. Bez toga, uključujući i velik osobni trud, njegovo sazrijevanje ne bi bilo moguće. Istaknuti umjetnici, kao što je bio Hurford, postaju stup razvoja pozitivne umjetničke klime koja će opet drugima omogućiti razvoj. Ta povratna sprega nukleus je stvaranja umjetničkih standarda koje onda svi slijedimo. Hurford je bio nevjerojatno plodan interpret i svestran glazbenik. Svoj je život na mnogo načina potpuno posvetio orguljama. Bio

je popularizator orguljske glazbe i umjetnički direktor brojnih orguljskih festivala na kojima je i sam svirao. Bio je supervizor u izgradnji orgulja. Svojim je djelovanjem dosljedno provodio načelo povijesne obaviještenosti, i u sviranju i u gradnji glazbala. Kad su se gradile orgulje u St. Albansu i u sydneyjskoj Operi, njihovu je izgradnju budno nadgledao i pratio svojim sugestijama.

Iako je Hurfordov repertoar raznolik, od ranog baroka do XX. stoljeća, on je interpret klasične provenijencije, pogotovo ako ga promatramo u današnjem diskursu. Svirao je uglavnom djela onih autora koji su stvarali povijest, a koju učenici moraju dobro poznavati, tj. imao je klasičan akademski pristup repertoaru. Svojim sviranjem kao da je govorio: ova djela svi moraju znati iz opće i glazbene kulture. Isto tako, moraju se izvoditi na ovaj način! U tom je smislu bio gotovo apsolutni autoritet! To nije neočekivano za jednog Britanca čija je zemlja u svakom pogledu konzervativna i poštuje tradiciju. Zanimljivo je to što Hurfordov repertoar sadrži relativno malo snimljenih djela britanskih skladatelja.

Njegova impresivna diskografija obuhvaća djela njemačkih autora prije Johanna Sebastiana Bacha, zatim djela Johanna Sebastiana Bacha koji je, kao što je već rečeno, cijeli život bio u središtu Hurfordova zanimanja. Također je interpretirao glavna djela francuskih baroknih autora, djela Cesara Francka i drugih. Izuzev francuskih skladatelja iz razdoblja baroka i romantizma, Hurford nije dublje ponirao u francuski

repertoar. Taj dio, kao i eksperimentiranje, prepustio je vrhunskim znamenitim francuskim interpretima: Pierreu Cochereau, Michelu Chapuisu, Marie-Claire Alain... da spomenem samo neke njegove slavne francuske vršnjake. Hurford je snimao skladbe onih francuskih skladatelja koji imaju kozmopolitski značaj, s opće prepoznatljivim stilskim karakteristikama. Uostalom, orguljska literatura je tako golema da i bez velikog J. S. Bacha pruža nepregledne mogućnosti proučavanja i zahtijeva vrijeme od nekoliko ovozemaljskih života.

Nadalje, Hurford se u užem smislu nije udubljavao ni u španjolski ni u talijanski repertoar. No ako je španjolska povijesna orguljska literatura još uvijek put u nepoznato, talijanska to svakako nije. Kad se čuje Hurfordova interpretacijska filozofija, jasno je da je njegovo primarno područje njemačka, odnosno germanska glazba. Tu glazbu karakterizira čistoća, preglednost, simetričnost, red i jasnoća. To je upravo ono čemu je Hurford težio. Njegovo je sviranje ostvaraj najvišeg akademskog ideala. U središte svoje interpretacijske orijentacije stavio je najvećeg orguljaša svih vremena, nezaobilaznog Johanna Sebastiana Bacha, čija je cjelokupna djela snimio. Snimao je također djela G. F. Handela, F. Couperina, P. Hindemitha, F. Liszta i C. Francka.

Treba imati na umu da je Hurford rođen 1930. godine, a XX. stoljeće može se danas prosuđivati s gotovo dva desetljeća distance. Orgulje na Otoku imaju povijest drugačiju od one na Kontinentu. To se

može zaključiti i po posebnoj, prepoznatljivoj zvučnoj slici britanskih orgulja, koja se razlikuje od orguljskih zvučnih slika iz ostatka Europe (to je posve subjektivna primjedba). Naime, koliko god se orgulje u kontinentalnom dijelu razlikovale, uvijek znamo da su sagrađene u kontinentalnoj Europi. Orgulje s Otoka zvuče jednostavno drugačije. Hurford je, svjestan te činjenice, bio zagovornik gradnje orgulja temeljene na Bachovoj i klasičnoj srednjoeuropskoj orguljskoj glazbi. Ta je glazba ionako dominirala svim orguljskim repertoarima, uključujući i Hurfordov.

Prvo razdoblje njegova javnog djelovanja datira s kraja pedesetih godina XX. stoljeća, a najzrelije interpretativno razdoblje obilježio je snimkama potkraj sedamdesetih i osamdesetih godina. Nakon toga Hurford je ponešto prorijedio snimanja. Ne smije se smetnuti s uma da je sviranje orgulja, uz sviračko umijeće, i naporna fizička vježba koja se ne može jednako dobro obavljati tijekom cijele karijere. Uostalom, vrhunski solist na bilo kojem glazbalu mora jednom odustati od svojih interpretativnih standarda zbog ograničenja koja nameće životna dob. Kod orgulja je to još uočljivije. Hurford je nakon pretrpljenog moždanog udara 2007. godine posljednji put javno svirao 2009. godine.

Nakon svega što je učinio, ime Petera Hurforda ostat će zapisano zlatnim slovima u britanskoj i svjetskoj povijesti orguljske reproduktivne umjetnosti. Britanija je glazbena velesila koja ponajviše njeguje renesansno i barokno pjevanje, u čemu su Britanci uistinu nenadmašni. Nerazmjerno svojoj veličini i općem glazbenom značenju, Britanija zbog

toga ima relativno malo orguljaša, pogotovo Hurfordova značaja. Njegovo se ime zato još više ističe.

Ipak, ne zaboravimo spomenuti barem neke istaknute britanske orguljaše koji su djelovali u tom razdoblju: Philip Ledger, Ralph Downes i Simon Preston. Preston je, za razliku od Hurforda, pokazao sklonost mladenačkoj virtuoznosti, i to nakon većine svojih najvažnijih orguljskih snimki. Time je, uz Tona Koopmana, pokazao da su njih dvojica orguljskih veterana, iako u ozbiljnim godinama, sposobni slijediti nove trendove u orguljskoj interpretaciji. Koopman i Preston, osim što su vrhunski orguljaši, bave se baroknom glazbom u širokoj lepezi njezinih formi. Hurford nije imao tih ambicija. On je prije svega orguljaš, do kraja posvećen svojem glazbalu. Njegova je tonska slika u sviranju „klinički čista”, posve jasna i pregledna, ali nije tako do kraja matematički suzdržana i objektivna kao i ona Helmuta Walche, fenomena i giganta njemačke orguljske škole i Hurfordova suvremenika.

Hurford je u svoje izvedbe unosi skladatelja i karakteristike djela, gotovo zanemarujući svoju interpretativnu osobnost. Tipično za Britanca: rezerviranost, suzdržavanje od subjektivnosti, odmjerena doživljaja, nepogrešiv osjećaj za primjerena tempa, bez suviše deklamatorske virtuoznosti..., to su karakteristike većine njegovih interpretacija. Ako imate ambicije učiti orguljaštvo u Britaniji ili od Britanaca, Hurford je prava mjera Otočne glazbeno-reproduktivne filozofije - i to u najboljem smislu.